

0 Generelt

01 Innhold

Dette bladet gir oversikt over de viktigste godkjennings-, sertifiserings- og kontrollordningene for produkter til byggverk i Norge. Med produkter menes i dette bladet alle byggevarer, komponenter og prefabrikkerte konstruksjonssystemer som omsettes generelt til bruk i byggverk og som er underlagt regelverket som er nedfelt gjennom Rådsdirektiv 89/106/EEC (EUs byggevaredirektiv).

02 Henvisninger

Plan- og bygningsloven (pbl)
 Teknisk forskrift til pbl (TEK) med veiledning
 Rådsdirektiv 89/106/EEC (EUs byggevaredirektiv)
 Standarder:
 NS-EN 45011 Generelle krav til organer som har systemer for produktsertifisering
 Byggdetaljer:
 401.104 Standarder for bygg og anlegg. Oversikt og begreper
 570.001 Byggeprodukter i Europas indre marked
 570.010 NBI Teknisk Godkjenning
 570.020 NBI Produktsertifisering

1 Krav til dokumentasjon av produktegenskaper

11 Egenskaper som skal dokumenteres

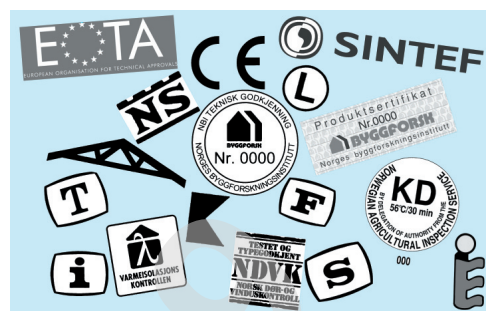
Byggverk skal oppfylle følgende grunnleggende krav:

- mekanisk motstandsevne og stabilitet (bæreevne)
- brannsikring
- hygiene, helse og miljø
- sikkerhet ved bruk
- støyvern
- energisparing og varmeisolering

De egenskapene til byggevarerne som bidrar til å oppfylle disse kravene skal være dokumentert før byggevarerne markedsføres og brukes. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig ved omsetning og bruk av produktet, se kap. 5 i TEK og EUs byggevaredirektiv.

12 CE-merking

Det er forutsatt at dokumentasjon av prioriterte egenskaper fortrinnsvis skal skje i form av CE-merking. Grunnlaget for CE-merking er samsvar mellom produkters egenskaper og relevante harmoniserte europeiske produktstandarder eller europeiske tekniske godkjenninger, jf. Byggdetaljer 570.001. CE-merkingen inkluderer et system for produkt- og produksjonskontroll slik det angis i de enkelte standar-

der eller godkjenninger. Attestasjonsnivåene er beskrevet i Byggdetaljer 570.001. Der det kreves tredjeparts samsvarsattestering skal den foretas av såkalte tekniske kontrollorgan som utpekes av Kommunal- og regionaldepartementet. Liste over utpekte tekniske kontrollorganer er tilgjengelig på hjemmesiden til Statens bygningstekniske etat (www.be.no). CE-merket er vist i pkt. 32.

13 Overgangsperiode

Det tidligere forskriftskravet med tvungne godkjennings- og kontrollordninger for visse produkter er fjernet og erstattet med det generelle kravet om dokumentasjon av relevante egenskaper for alle produkter.

Foreløpig er ikke systemet med samsvar etter harmoniserte europeiske produktstandarder eller europeiske tekniske godkjenninger fullt operativt. CE-merking har startet på enkelte produktområder, men det vil ta tid før slik merking er innført i større omfang. På områder hvor CE-merking ikke er mulig forutsetter bygningsmyndighetene at egenskapene til byggprodukter blir dokumentert på annen måte, og at man så langt det er mulig benytter de nasjonale godkjennings-, sertifiserings- og kontrollordningene som er etablert i Norge. Man forutsetter at disse ordningene etterhvert tilpasses ordningen med CE-merking og utpekte tekniske kontrollorganer.

14 Kvalitetsmerking

Markedet etterspør ofte nøytral dokumentasjon av flere egenskaper enn de som formelt følger av den tekniske forskriften og som skal gi grunnlag for CE-merking. Egenskaper som etterspørres er f.eks. supplerende tekniske egenskaper, ulike miljødata og egenskaper knyttet til utseende, komfort og bruksfunksjoner. For en del produkttyper er det viktig å kunne sammenlikne alle relevante egenskaper til konkurrerende produkter direkte, noe som bare er mulig dersom egenskapene er bestemt og angitt på samme måte. Nøytral dokumentasjon av slike egenskaper kan knyttes til en ordning med kvalitetsmerke som utstedes av en instans med nødvendig kompetanse og autoritet. Flere av de nåværende godkjennings- og kontrollordningene for ulike produkttyper er etablert for å dekke behovet for slik dokumentasjon.

2 Typer dokumentasjon

21 Produktgodkjenning

Begrepet produktgodkjenning innebærer at en godkjenningssinstans bekrefter at produktet er egnet i bruk. Godkjenningen må derfor bl.a. beskrive bruksområde og aktuelle betingelser knyttet til anvendelsen. Produktgodkjenning er primært en dokumentasjon som brukes for produkttyper der det ikke fins relevante tekniske spesifikasjoner, og er spesielt godt egnet for helt nye produkter. Men godkjenning gis også for etablerte produkttyper der tekniske spesifikasjoner fins, f.eks. når produktet avviker fra spesifikasjonene i en standard og likevel er funnet egnet i bruk.

En produktgodkjenning krever ikke at det på forhånd er etablert eksakte egenskapskrav for alle relevante egenskaper, selv om det for en del produkttyper er utarbeidet såkalte retningslinjer for godkjenning. Godkjenningssinstansen må selv vurdere alle relevante egenskaper i hvert enkelt tilfelle og avgjøre om produktet er egnet i bruk.

Krav om overvåkende produksjonskontroll gjelder i praksis på samme måte som for produktsertifisering.

22 Produktsertifisering

Et produktsertifikat er en attest fra et sertifiseringsorgan på at produktet er i samsvar med egenskapskrav gitt i en produktstandard (kravstandard) eller annen teknisk spesifikasjon, og at produksjonen er underlagt en overvåkende produksjonskontroll. Sertifiseringsorganene har som regel akkreditering og følger retningslinjene i NS-EN 45011. Ved sertifisering innenfor et produktområde hvor organet er akkreditert, gis sertifikatet status som akkreditert sertifikat ved påføring av Norsk Akkrediterings navn og/eller logo.

Flere sertifiseringsorganer er utpekte som tekniske kontrollorganer av Kommunal- og regionaldepartementet til å gjøre samsvarsvurdering innenfor ett eller flere produktområder iht. EUs byggeveredirektiv, se Byggdetaljer 570.001. Der som et produkt er dekket av én eller flere harmoniserte europeiske produktstandarter som krever produktsertifisering, gir sertifikatet grunnlag for CE-merking, se pkt. 12. Produktsertifisering kan omfatte én eller flere produkttegenskaper, avhengig av hvilken standard det refereres til. Sertifikatet gjelder kun oppfyllelse av de egenskapene og minimumskravene med tilhørende verifikasjonsmetoder som standarden spesifiserer.

23 Kontrollordning

Produkt- og produksjonskontroll inngår som en del av ordningene med produktsertifisering og godkjenning, men kan også være en selvstendig ordning. En del kontrollordninger er i realiteten godkjennings- eller sertifiseringsordninger, se omtale av hver enkelt ordning.

Kravet til hva produkt- og produksjonskontrollen skal omfatte og hvor ofte kontrollen skal utføres varierer fra produkt til produkt, og styres som regel av de tekniske spesifikasjonene som gjelder for produktet.

Produktkontroll kan enklest være en ren visuell bedømmelse av produktet ved bedriftsbesøk, men omfatter ofte uttak av stikkprøver fra produksjon eller lager for ekstern prøving av viktige egenskaper i laboratorium.

Produksjonskontroll omfatter inspeksjon og kontroll av produksjonsprosessen og bedriftens egenkontrollsystem/kvalitetssystem.

3 Ordninger som gjelder alle typer produkter

31 NBI Teknisk Godkjenning

Norges byggeforskningsinstitutt, Postboks 123 Blindern, 0314 Oslo
Tlf. 22 96 55 55, telefaks 22 69 94 38
www.byggforsk.no

NBI Teknisk Godkjenning er en nasjonal godkjenningsordning som i prinsippet dekker alle typer bygningsmaterialer, komponenter og konstruksjonsløsninger. En teknisk godkjenning innebærer at produktet er funnet egnet til bruk innen det bruksområdet, og med de betingelser for bruken, som angis i godkjenningssdokumentet. Godkjenningen bekrefter at alle de kravene til dokumentasjon av relevante egenskaper som følger av TEK er tilfredsstillt. I tillegg kan en godkjenning også omfatte tredjepartsdokumentasjon av andre egenskaper som markedet etterspør, som f.eks. miljødeklarasjon og bruksbetingelser.

Ved utstedelse av en godkjenning vurderer NBI alle relevante tekniske egenskaper. Standardiserte prøvemeter, beregningsmetoder og produktstandarter brukes så langt det er mulig, men der det ikke fins tilgjengelige spesifikasjoner blir kravene til egenskapsdokumentasjon utarbeidet spesielt for hvert enkelt produkt eller hver enkelt produkttype. I motsetning til et produktsertifikat, som ofte bare bekrefter at produktet tilfredsstiller visse minimumskrav som er angitt i en produktstandard e.l., deklarerer produkttegenskapene direkte i en teknisk godkjenning, slik at man kan sammenligne egenskapene til ulike produkter av samme type. Alle godkjente produkter er tilknyttet en form for overvåkende produktkontroll gjennom avtale med NBI. Liste over godkjente produkter publiseres på NBIs nettsider, hvor også selve godkjenningssdokumentene er tilgjengelige. Nærmere omtale av NBI Teknisk Godkjenning er gitt i Byggdetaljer 570.010.

32 ETA – European Technical Approval

Norges byggeforskningsinstitutt, postboks 123 Blindern, 0314 Oslo
Tlf. 22 96 55 55, telefaks 22 69 94 38
www.byggforsk.no

Europeisk teknisk godkjenning, ETA, utstedes av et medlem av EOTA (European Organisation for Technical Approvals). I Norge er dette NBI. ETA danner grunnlag for CE-merking av byggprodukter når CE-merking ikke kan gjøres på basis av en harmonisert produktstandard. Dette gjelder f.eks. helt nye produkttyper og produkter som avviker vesentlig fra forutsetningene i en harmonisert produktstandard.

ETA utstedes enten på bakgrunn av særskilte retningslinjer for produkttypen (ETA Guidelines), eller på basis av en helt

individuell behandling. Nærmere orientering om godkjenningsordningen fins på EOTAs nettsider (www.eota.be). Se også Byggetaljer 570.001.

33 NBI Produktsertifisering

Norges byggforskningsinstitutt, Postboks 123 Blindern, 0314 Oslo
Tlf. 22 96 55 55, telefaks 22 69 94 38
www.byggforsk.no

Et NBI Produktsertifikat er en bekreftelse fra NBI på at et byggprodukt samsvarer med en gitt nasjonal eller internasjonal produktstandard, ev. annen relevant teknisk spesifisering, og at produktet blir produsert med tilfredsstillende løpende kvalitetskontroll.

NBI er utpekt som teknisk kontrollorgan av Kommunal- og regionaldepartementet til å gjøre samsvarsvurdering av produkter innenfor en rekke produktområder iht. EUs byggevaredirektiv, og har akkreditering fra Norsk Akkreditering på de samme områdene. Dersom produktet er dekket av en eller flere harmoniserte europeiske produktstandarter som krever produktsertifisering, gir NBI Produktsertifikat derfor grunnlag for CE-merking. Samtidig gis sertifikatet status som akkreditert sertifikat ved påføring av Norsk Akkrediterings navn og/eller logo.

Det er grunnlag for å utarbeide et produktsertifikat dersom det foreligger en norsk, europeisk eller internasjonal standard eller teknisk spesifisering på det aktuelle produktområdet. Et produkt kan sertifiseres mot én eller flere standarder, eller deler av en standard. Alle produkter med NBI Produktsertifikat er underlagt en overvåkende produkt- og produksjonskontroll. Lister over sertifiserte produkter publiseres på NBIs nettsider, hvor også sertifikatene er tilgjengelige. Nærmere omtale av NBI Produktsertifisering er gitt i Byggetaljer 570.020.

34 NS-sertifisering

Nemko Certification AS, Postboks 48 Blindern, 0314 Oslo,
Tlf. 22 96 06 00, telefaks 22 96 06 01
www.norsert.no

NS-sertifisering er en produktsertifiseringsordning for produkter som tilfredsstiller krav spesifisert i Norsk Standard. Nemko Certification har eierskap til NS-merket, se over, men er bare en av flere organisasjoner som sertifiserer etter Norsk Standard. Hovedtyngden av sertifiseringer gjelder:

- brannteknisk klassifisering av ulike komponenter og konstruksjoner
- plastrør og rørdeler
- lydisolerende dører og vinduer
- innbruddssikre dører
- visuelt og maskinelt sortert trelast
- heltre behandlet med trebeskyttelsesmiddel

For enkelte produkter, i første rekke sikkerhetsruter, er det også gitt sertifiseringslisenser som gir rett til nordisk merking.

35 Brannteknisk produktdokumentasjon

Norges branntekniske laboratorium as, 7065 Trondheim
Tlf. 73 59 10 78, telefaks 73 59 10 44
www.nbl.sintef.no

Norges branntekniske laboratorium utsteder spesiell dokumentasjon på branntekniske egenskaper. Dokumentasjonen består i en bekreftelse på at produktet imøtekommer norske myndigheters krav til brannteknisk sikkerhet. Ordningen erstatter bl.a. den tidligere ordningen hvor Statens bygningstekniske etat utstedte branntekniske godkjenninger, og omfatter nå særlig følgende produkttyper:

- rør-, kabel- og kanalisolasjon
- gjennomføringer og fugetetninger
- løsmasseisolasjon
- tre- og plastbaserte kledninger
- duker og folier til haller
- himlinger
- ildsteder
- skorsteiner
- brannspjeld

Dokumentasjonsordningen følger retningslinjene for produktsertifisering, og inkluderer overvåkende kontroll av produksjonen. Røykvarslere godkjennes på vegne av Direktoratet for brann- og elsikkerhet (DBE).

4 Ordninger for betong- og murprodukter

41 Kontrollrådet for betongprodukter

Kontrollrådet for betongprodukter, Postboks 53 Blindern, 0313 Oslo
Tlf. 22 96 58 60, telefaks 22 56 46 15
www.kontrollbetong.no

Ordningen gjelder produktsertifisering, og omfatter primært følgende produkttyper:

- betongtilslag
  - fabrikkblandet betong
  - prefabrikkerte betongelementer og betongvarer
  - lettbetongprodukter
  - armeringsprodukter
  - sement
  - puss- og murmørtler
  - teglstein
  - betongvarer
- Kontrollen gjøres på basis av standardiserte produktkrav, bl.a. angitt i Norsk Standard, eller andre tekniske spesifikasjoner som f.eks. NBI Teknisk Godkjenning. Kontrollrådets virksomhet omfatter også godkjenning av lokale betongprøvlingslaboratorier.

42 Tilsetningsstoffer til konstruksjonsbetong

SINTEF Bygg og miljø, Sement og betong, 7465 Trondheim
Tlf. 73 59 52 24, telefaks 73 59 71 36
www.sintef.no

Ordningen gjelder godkjenning av ulike typer tilsetningsstoffer til konstruksjonsbetong, og omfatter bl.a. luftinnførende stoffer, vannreducerende stoffer, herdingsakselererende stoffer, størkningsakselererende og -retarderende stoffer og injeksjonsstoffer. Ordningen refererer til krav om godkjenning angitt i NS 3420 Beskrivelsestekster for bygg, anlegg, installasjoner.

5 Ordninger for trebaserte produkter

51 Norsk Trelastkontroll

Sekretariat og kontrollorgan: Norsk Treteknisk Institutt, Postboks 113 Blindern, 0314 Oslo
Tlf. 22 96 55 00, telefaks 22 60 42 91
www.treteknisk.no

Norsk Trelastkontroll er en bransjestyrt ordning som omfatter overvåkende produkt- og produksjonskontroll av trelast produsert i henhold til NS-INSTA 142 Nordiske regler for visuell styrkesortering av trelast og NS-EN 519 Konstruksjonsvirke – Sortering – Krav til maskinelt styrkesortert trevirke og sorteringsmaskiner. Norsk Trelastkontroll administreres av et eget oppnevnt kontrollråd. Trelasten merkes med kontrollordningens merke og bl.a. den relevante sorteringsklassen, foruten med NS-merke for de produsentene som har sertifiseringslisens, jf. pkt. 34.

52 Norsk Limtrekontroll

Sekretariat og kontrollorgan: Norsk Treteknisk Institutt, Postboks 113 Blindern, 0314 Oslo
Tlf. 22 96 55 00, telefaks 22 60 42 91
www.treteknisk.no

Norsk Limtrekontroll er en bransjestyrt ordning som omfatter overvåkende produkt- og produksjonskontroll av limtre produsert i henhold til Norsk Limtrekontrollens egne produktkrav, og etter hvert i henhold til NS-EN 386 Limtre – Ytelleskrav og minstekrav til produksjon. Ordningen omfatter også overvåkende produkt- og produksjonskontroll av fingerskjøtt konstruksjonstre i henhold til egne krav, og etter hvert i henhold til NS-EN 385 Fingerskjøtt konstruksjonstre – Ytelleskrav og minstekrav til produksjon. Norsk Limtrekontroll administreres av et eget kontrollutvalg. Limtre merkes med L-merket, med relevant styrkeklasse og med bokstaven I eller U som angir limtype egnet for henholdsvis innendørs og utendørs bruk. Fingerskjøtt konstruksjonstre merkes med F-merket og relevant styrkeklasse.

53 Norsk Impregneringskontroll

Sekretariat og kontrollorgan: Norsk Treteknisk Institutt, Postboks 113 Blindern, 0314 Oslo
Tlf. 22 96 55 00, telefaks 22 60 42 91
www.treteknisk.no

Norsk Impregneringskontroll er en bransjestyrt ordning som omfatter overvåkende produkt- og produksjonskontroll av impregnert trelast som produseres i henhold til NS-EN 351 Tre og trebaserte produkters holdbarhet – Heltre behandlet med trebeskyttelsesmiddel og nordiske trebeskyttelsesklasser (se Byggetaljer 432.101 Trykkimpregnering og annen kjemisk trebeskyttelse mot sopp, råte og marine bore). Norsk Impregneringskontroll administreres av et eget styre. Trelasten merkes med NS-merke på basis av egen sertifiseringslisens (jf. pkt. 34), og med en av følgende impregneringsklasser som angir anbefalt bruksområde:

Klasse M: Marine konstruksjoner

Klasse A: Direkte jordkontakt

Klasse AB: Utvendige konstruksjoner over mark, som kledninger, gjerdesprosser etc.

Klasse B: Utvendige konstruksjoner over mark, som vinduer og dører

54 Norsk Sponplatekontroll

Sekretariat og kontrollorgan: Norsk Treteknisk Institutt, Postboks 113 Blindern, 0314 Oslo
Tlf. 22 96 55 00, telefaks 22 60 42 91
www.treteknisk.no

Norsk Sponplatekontroll er en bransjestyrt ordning som omfatter overvåkende produkt- og produksjonskontroll av sponplater produsert i henhold til Norsk Sponplatekontrollens regler og etter hvert NS-EN 312 Sponplater – Krav. Ordningen administreres av et eget kontrollutvalg. Platene merkes med kontrollordningens merke, bruksområde, og ev. om platene er av fuktbestandig kvalitet.

55 Takstolkontrollen

Sekretariat og kontrollorgan: Norsk Treteknisk Institutt, Postboks 113 Blindern, 0314 Oslo
Tlf. 22 96 55 00, telefaks 22 60 42 91
www.treteknisk.no

Norsk Takstolkontroll er en bransjestyrt ordning som omfatter overvåkende produkt- og produksjonskontroll av fabrikkframstilte takstoler med spikerplater som forbindelsesmidler. Takstolkontrollen administreres av et eget kontrollutvalg. Kontrollen er basert på et regelverk som inkluderer krav til samsvar med NS 3470 Prosjektering av trekonstruksjoner – Beregnings- og konstruksjonsregler, og prEN 14250 når denne produktstandarden blir publisert. Regelverket omfatter også krav til produsentenes system for statiske bereg-

ninger og dimensjonering av de enkelte takstolene. Takstolene merkes med Takstolkontrollens stempel, der data om lastforutsetninger, takvinkel og avstand mellom takstolene inngår.

56 Godkjenning av tørkeanlegg for trelast

Kontroll- og inspeksjonsorgan: Norsk Treteknisk Institutt, Postboks 113 Blindern, 0314 Oslo
Tlf. 22 96 55 00, telefaks 22 60 42 91
www.treteknisk.no

Ordningen er etablert av Landbrukstilsynet og gjelder godkjenning av tørkeanlegg for trelast. Ved eksport av trelast bl.a. til Storbritania og Irland er det påkrevd med sunnhets-sertifikat. Dette er hjemlet i Forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere. Godkjente bedrifter er fritatt fra å framstille eksportpartier for kontroll. Basiskravet er at trelasten tørkes slik at det oppnås en kjernetemperatur på minst 56 °C i 30 minutter og at midlere trefuktighet er lave-re enn 20 %.

6 Ordninger for produkter med spesiell funksjon

61 Varmeisolasjonskontrollen

Sekretariat: Norges byggforskningsinstitutt, Avdeling for bygnings-teknologi, Høgskoleringen 7, 7491 Trondheim
Tlf. 73 59 33 90, telefaks 73 59 33 80
www.byggforsk.no

Varmeisolasjonskontrollen er en bransjestyrt godkjennings-ordning for varmeisolasjonsprodukter. Ordningen omfatter godkjenning av praktisk varmekonduktivitet, λ -verdi, for iso-lasjonsmaterialer og varmegjennomgangskoeffesient, U-verdi, for ferdigproduserte blokker og elementer. Produk-terne merkes med Varmeisolasjonskontrollens logo og prak-tisk varmekonduktivitet.

Varmeisolasjonskontrollen opphører fra 1. januar 2004 og erstattes av produktsertifisering iht. nye harmoniserte euro-peiske produktstandarder for varmeisolasjonsprodukter. Samsvar med disse standardene, annex ZA, gir grunnlag for CE-merking av varmeisolasjonsprodukter. Det er også etablert en europeisk ordning med kvalitetsmerking av var-meisolasjonsprodukter, Keymark. NBI Produktsertifisering, se pkt. 33, har lisens til å utstede Keymark. Produktene merkes iht. til kravene i den aktuelle standarden.

62 Norsk Dør- og Vinduskontroll

Sekretariat: Norges byggforskningsinstitutt, Avdeling for bygnings-teknologi, Høgskoleringen 7, 7491 Trondheim
Tlf. 73 59 33 90, telefaks 73 59 33 80
www.byggforsk.no

Norsk Dør- og Vinduskontroll (NDVK) er en bransjestyrt god-kjenningsordning. Ordningen omfatter godkjenning av ytter-dører, vindusdører og vinduer i henhold til et eget regel-verk som omfatter en rekke krav til materialer, komponenter og funksjon, samt overvåkende produkt- og produksjons-kontroll. Ordningen administreres av et styre og en egen fagnemnd som behandler faglige spørsmål knyttet til kon-trollordningen. Produktene kan merkes med NDVKs logo.

7 Produktfortegnelser

Fortegnelse over de produktene som har NBI Teknisk God-kjenning fins i [821]. Liste over NBI Tekniske Godkjenninger og NBI Produktsertifikater er publisert på www.byggforsk.no. Her er dokumentene også tilgjengelige i fulltekst.

8 Referanser

81 Utarbeidelse

Dette bladet er revidert av Knut I. Edvardsen. Det erstatter blad med samme nummer utgitt sending 1 – 1998. Fag-redaktør har vært Tor Kristensen. Faglig redigering ble av-sluttet i september 2002.

82 Litteratur

821 Byggenormserien Perm 3 Godkjennings- og kontrollord-ninger (omfatter de fleste norske ordningene). Norsk Bygg-tjeneste AS